

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 1985/19

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון

המערערת: אורתם סהר הנדסה בע"מ

נגד

המשיבות: 1. פרויקט אורנים בע"מ
2. אלקטרה נדל"ן בע"מ

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בת"א 7657-08-18 מיום 13.2.2019 שניתנה על ידי
כבוד השופט נ' שילה

תאריך הישיבה: ג' בכסלו התשפ"א (19.11.2020)

בשם המערערת: עו"ד עודד רביבו, ע"ד זוהר קורץ

בשם המשיבות: עו"ד גבריאל מויאל-מאור, עו"ד אלינור שטרק,
עו"ד שרטו אשד

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט נ' שילה) בת"א 7657-08-18 מיום 13.2.2019, בגדרה דחה את תביעת המערערת על הסף בגין הסכמת הצדדים להפנות את סכסוכיהם לבוררות, אף שנקבע כי התנאים למינוי הבורר לא קויימו ולא ניתן יהיה לקיימם בעתיד.

הסוגיה אשר במוקד הערעור היא אפוא, האם ובאילו נסיבות עלול הסכם בוררות לחסום את גישת הצדדים לערכאות, אף שכבר לא ניתן יהיה להפנות את הסכסוך לבורר על פי הוראות הסכם הבוררות.

2. בשנת 2008 כרתו חברת פרויקט אורנים בע"מ וחברת אלקטרה נדל"ן בע"מ (להלן: המשיבות) תוזה עם חברת אורתם סהר הנדסה בע"מ (להלן: המערערת), בגדרו הוסכם כי זו האחרונה תבצע עבורן עבודות לשם הקמת פרויקט בנייה רחב ממדים בתל אביב (להלן: החוזה).

במסגרת החוזה, הוסכם בין היתר כי ימונה מפקח מטעם המשיבות אשר תפקידו לבדוק את איכות העבודות ולהשגיח על ביצוען; וכי על המערערת ועובדיה להישמע להוראותיו בכל הנוגע לביצוע העבודות. בפרט, הוסכם כי במהלך ביצוע העבודות, המפקח הוא שיכריע לפי שיקול דעתו ב"כל שאלה ונושא" הקשורים בפירוש החוזה ובקימו.

כמו כן, כלל החוזה סעיפים אשר עניינם בקביעת מנגנון יישוב סכסוכים בין הצדדים (להלן: הסכם הבוררות). במסגרת זאת, הוסכם בין היתר כי "עד להשלמת ביצוע כל העבודות" הכרעות המפקח תהיינה בבחינת "פסק בוררות חלוט" (סעיף 77.1 לחוזה); וכי לאחר השלמת העבודות תוכל המערערת להשיג על הכרעות המפקח בפני מהנדס אשר ימונה כבורר בהסכמת הצדדים או על ידי "איגוד המהנדסים והאדריכלים" (סעיף 77.2 לחוזה), אלא אם נקבע במפורש בחוזה כי ניתן יהיה לפנות בעניין לבית המשפט (סעיף 5.5 לחוזה).

בהקשר אחרון זה הוסכם כי "לשם האמור" בסעיפים העוסקים באפשרות להפנות את סכסוכי הצדדים לבורר, מתחייבת המערערת להתריע בפני המשיבות והמפקח "על דבר קיום המחלוקת מייד עם היווצרה, ולא יאוחר ממועד הגשת החשבון החודשי למנהל הפרויקט" אשר ימונה מטעם המשיבות, תוך העברת "פרטי המחלוקת ... [ו]כל החומר הדרוש לבירורה" (סעיף 77.3 לחוזה).

3. בשלהי שנת 2015, וכשנתיים לאחר השלמת פרויקט הבנייה, הגישה המערערת בקשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו למינוי בורר שידון בתביעתה על סך למעלה מ-40,000,000 ש"ח בגין דחיית דרישות תשלום שהועברו מטעמה למפקח ונדחו על ידו.

4. בהחלטתו מיום 17.1.2016, דחה בית המשפט המחוזי (השופטת י' שבח) את הבקשה למינוי בורר (הפ"ב 15-10-62683).

נקבע, כי תנאי בחוזה להפניית סכסוך לבוררות הוא כי המערערת תודיע למשיבות ולמפקח על קיומה של מחלוקת באשר להכרעות המפקח מיד עם היווצרה; וכי בניגוד לכך, המערערת לא יידעה את המשיבות ואת המפקח באשר להשגותיה על קביעותיו. לצד זאת, נדחתה טענת המערערת שלפיה נכרת בין הצדדים הסכם בוררות נוסף לאחר השלמת העבודות, אשר מכוחו יש להורות על מינוי בורר.

על כן, קבע בית המשפט המחוזי כי "אף שראוי היה לה למחלוקת, הנושאת אופי מקצועי, שתבורר על ידי בורר מהנדס" הרי ש"לא ניתן להיעתר לבקשה ולכפות את המינוי".

על החלטה זו לא הוגש ערעור.

5. בהמשך, הגישה המערערת את תביעתה שבמוקד הערעור, בגדרה שבה וטענה כי המשיבות חבות לה למעלה מ-40,000,000 ש"ח בגין דרישות תשלום אשר נמסרו להן במהלך ביצוע הפרויקט ולא שולמו; וכי מאחר שאין באפשרותה לפנות לבוררות להסדרת המחלוקת בין הצדדים, אין לה אלא להגיש את תביעתה לבית המשפט המחוזי.

מנגד, המשיבות עתרו לדחיית התביעה על הסף מחמת "מעשה בית דין". זאת, תוך שטענו כי קביעת בית המשפט המחוזי בהחלטתו בבקשה למינוי בורר, על פיה המערערת החמיצה את ההזדמנות להעלות את טענותיה במועד הדרוש לקיום הליכי הבוררות, "שוללת ממנה את הזכות להגיש את התביעה ... בהיות הבוררות הפורום היחיד והבלעדי לבירורה"; וכי בהתנהלותה, ויתרה למעשה המערערת על זכויותיה, ואף מטעם זה יש לדחות את תביעתה על הסף.

עיקרי החלטת בית המשפט המחוזי

6. בהחלטתו מיום 13.2.2019, דחה בית המשפט המחוזי את תביעת המערערת על הסף.

נקבע, כי החלטות המפקח לפי החוזה מהוות "פסק בוררות חלוט" עליהן ניתן להשיג בסיום עבודות הבנייה אך ורק בפני מהנדס שידון בהן כבורר יחיד, ובכפוף לתנאי הסכם הבוררות שבחוזה; כי מטרת הסכם הבוררות המעוגן בחוזה למנוע התדיינות בפני בתי המשפט, למעט באותם עניינים שפורשו בהסכם; וכי משהמערערת לא דיווחה

במועד על השגותיה ביחס להחלטות המפקח, הרי שהיא "ויתרה למעשה ... על אפשרות של הגשת תביעה בכל ערכאה שהיא".

בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע כי אם יתאפשר למערערת להביא את תביעתה בפני בית המשפט, הרי שהדבר ירוקן מתוכן את תכלית הסכם הבוררות הכלול בחוזה. זאת, מאחר שפרשנות מעין זו של החוזה תאפשר לצד אשר אינו מעוניין בהליך הבוררות להימנע מלמלא את התנאים הקובעים בהסכם למינוי הבורר, או לחלופין, לחדול מלשתף פעולה עם הבורר – ולאחר מכן לפנות לבית המשפט לקבלת סעד.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

7. לטענת המערערת, לא היה מקום להורות על דחיית תביעתה על הסף.

לטענתה, קביעת בית משפט כי אין באפשרותה להביא את עניינה להכרעה שיפוטית פוגעת באופן לא מידתי בזכות הגישה לערכאות; וסותרת פסיקות קודמות של בית משפט זה, המורות כי פקיעת הסכם בוררות אינה חוסמת את הצדדים מפני אפשרות להביא את סכסוכיהם בפני בתי המשפט. המערערת הוסיפה כי יש בתגובת המשיבות לבקשה למינוי בורר כדי ללמד שאף לשיטתן ראוי לברר את מחלוקות הצדדים בבית המשפט. זאת, על רקע טענתן באותה עת כי אין להורות על מינוי בורר מאחר שבכוונתן להגיש תביעה נפרדת נגד המערערת לבית המשפט בגין הפרת חוזה, ועל כן מינוי בורר יביא לפיצול ההליכים.

לחלופין, טוענת המערערת כי למעלה ממחצית הסכום הנתבע על ידה אינו חוסה תחת הסכם הבוררות שבחוזה, ועל כן אין בו כדי להביא לדחיית תביעתה במלואה. בהקשר זה, הגישה המערערת בקשה לצירוף ראיות אשר נטען כי ניתן ללמוד מהן שחלק ניכר מהסכום הנתבע על ידה אינו נתון לסעיפי הסכם הבוררות.

8. מנגד, המשיבות סומכות ידיהן על פסק דינו של בית המשפט המחוזי.

בכלל זה, טוענות המשיבות כי משזנחה המערערת את הליכי הבוררות, תוך שנמנעה מלקיים את התנאים הנחוצים לשם מינוי בורר, ויתרה על זכויותיה ואין באפשרותה לשוב ולטעון את טענותיה בבית משפט. זאת, שכן הצדדים הסכימו כי הכרעות המפקח יהוו "פסק בוררות חלוט", ויש לכבד את הסכמותיהם להשיג על הכרעות אלו במסגרת הליך בוררות בלבד.

עוד נטען, כי אין ללמוד דבר מהצהרת המשיבות באשר לכוונתן להגיש תביעה לבית המשפט המחוזי בגין הפרות חוזה. זאת, שכן הדברים נטענו בשולי הדברים כטענה חלופית לטענתם המרכזית באשר לכך שתנאי סעיף הבוררות לא קוימו; ומכל מקום, הדברים לא עמדו בבסיס פסק הדין שניתן.

לבסוף, טוענות המשיבות כי לאחר מתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי, נקלעה המערערת לקשיים ונמכרה לבקשת הנאמנים ובאישור בית המשפט לקבוצת משקיעים נוספת. זאת, תוך שהוסכם כי "הזכויות והנכסים של המערערת לא הועברו ולא היוו חלק מהממכר", כלשונה, ועל כן "המערערת לא מחזיקה יותר בזכות התביעה ונשמטה היריבות שהייתה קיימת בין הצדדים במועד הגשת הערעור".

9. בסיכומי תשובה שהוגשו מטעמה, שבה המערערת על עיקר טענותיה, ומתייחסת לטענת המשיבות באשר להיעדר יריבות בין הצדדים.

בעניין אחרון זה, טוענת המערערת כי אין בטענת המשיבות כדי לבסס עילה למחיקת הערעור, וזאת בין היתר בשים לב לכך שהבקשה לא נתמכה בראיות מתאימות.

כמו כן, לטענת המערערת, בית המשפט המחוזי (הנשיא א' אורנשטיין), בהחלטתו בתיק חדל"ת 19-12-8847 מיום 31.5.2020, אשר דן בהליכי חדלות הפירעון של המערערת, אישר לנאמנים להמשיך בניהול הערעור דנן באמצעות המערערת ובאי כוחה, ועל כן אין ממש בטענת המשיבות שלפיה יש להורות על מחיקת הערעור.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בטיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל, במובן זה שהחלטת בית המשפט המחוזי לסלק על הסף את תביעת המערערת תבוטל, ונשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בתביעה לגופה – וכך אציע לחברותיי לעשות.

11. בטרם אפנה לסוגיה העיקרית שבמוקד הערעור, אדרש בקצרה לטענת המשיבות כי משנמכרה המערערת לקבוצת רכישה, תוך הותרת זכויותיה בידי הנאמנים, אין עוד יריבות בינה לבין המערערת.

המשיבות הפנו אומנם להחלטת בית המשפט המחוזי המאשר את מכירת המערערת לקבוצת המשקיעים, וכן לחוזה המכר שהוגש לאישורו, ממנו עולה כי הוסכם שזכויות התביעה של המערערת יועברו לידי הנאמנים כחלק מהעסקה למכירת המערערת. אולם, לא הוצגו תימוכין כלשהם לכך שהעסקה אכן הושלמה, ולא הוגשה בקשה לצירוף ראיות התומכות לכאורה בטענתן.

על פני הדברים, יש בהחלטת בית המשפט המחוזי הדן בהליכי חדלות הפירעון מיום 31.5.2020 כדי ללמד, לכל הפחות, כי באותו מועד טרם הושלמה העסקה. כמו כן, רק ביום 24.6.2020 חתם בית המשפט המחוזי על פסיקתא המאפשרת לנאמנים לחתום על מסמכים הדרושים להשלמת ביצוע העסקה.

בנסיבות אלו, אני סבור כי המשיבות לא עמדו בנטל להראות כי זכויות התביעה של המערערת מצויות לעת הזו בידי הנאמנים, וכי בשלב זה לא נותרה עוד יריבות בין המשיבות לבין המערערת. על כן, אין להורות על מחיקת הערעור.

משהגעתי למסקנה זו, אפנה לדון בערעור לגופו.

12. הסוגיה העיקרית המתעוררת בערעור דנן היא כאמור, אם הסכם בוררות ייחודי אשר תנאיו לא קוימו ולא ניתן למנות בורר מכוחו, עלול למנוע מפני צד להסכם לפנות לבית המשפט לקבלת סעד לשם מימוש זכויותיו הנטענות, תוך סילוקה על הסף של תביעתו.

13. כידוע, זכות הגישה לערכאות היא זכות בסיסית ויסודית בשיטת המשפט הישראלית. תכליתה לאפשר לאדם הסבור כי נפגעו זכויותיו המהותיות לפנות לערכאה שיפוטית על מנת שיהיה לו את יומו בבית המשפט ויזכה בסעד הולם. זאת, שכן בהיעדר גישה לערכאות, לא ניתן לאכוף זכויות אלו, וממילא משמעותן המעשית מוגבלת. על כן, יש אשר אף ייחסו לזכות הגישה לערכאות מעמד מעין חוקתי (ראו למשל את דברי הנשיא א' גרוניס בע"א 1480/04 מליבו ישראל בע"מ נ' מדינת ישראל – משרד הבינוי והשיכון, פ"ד סא(2) 855, 873 (2006)).

על רקע זה, נקבע לא אחת כי בית המשפט ייטה שלא להורות על סילוקה על הסף של תביעה אלא "במקרים חריגים יוצאי דופן", שבהם אין ולו אפשרות קלושה כי התביעה תתקבל (ע"א 35/83 חסין נ' פלדמן, פ"ד לז(4) 721, 724 (1983)); בנסיבות שבהן הגשת התביעה עולה כדי ניצול לרעה חמור של הליכי משפט (ע"א 6636/17

סמדג'ה נ' *Bankruptcy Office – Geneva*, פסקה 12 לפסק דינה של הנשיאה א' חיות (27.8.2019); ובמקרים חריגים שבהם התביעה לוקה בשיהוי מצד התובע אשר יש בו כדי ללמד על ויתור על זכותו המהותית וניצול לרעה של ההליך השיפוטי, ובעקבות השיהוי הורע מצבו של הנתבע (ראו למשל ע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, פ"ד נז(5) 433, 446 (2003) (להלן: עניין עץ חיים)).

14. בהתאם לגישה עקרונית זו, סעיף 5 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968 (להלן: חוק הבוררות) אינו מורה על סילוקן על הסף של תביעות אשר עניינן בסכסוך המסור בהסכמת הצדדים להכרעתו של בורר. חלף זאת, מורה הסעיף על עיכוב ההליכים בין צדדים להסכם בוררות בכפוף לשיקול דעתו:

“עיכוב הליכים בבית המשפט

5. (א) הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וביקש בעל-דין שהוא צד להסכם הבוררות לעכב את ההליכים בתובענה, יעכב בית המשפט את ההליכים בין הצדדים להסכם, ובלבד שהמבקש היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות ולהמשכה ועדיין הוא מוכן לכך.
- (ב) בקשה לעיכוב הליכים יכול שתוגש בכתב ההגנה או בדרך אחרת, אך לא יאוחר מהיום שטען המבקש לראשונה לגופו של ענין התובענה.
- (ג) בית המשפט רשאי שלא לעכב את ההליכים אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות.”

כפי שהובהר לא אחת, הוראות אלו אינן מפקיעות את סמכות בית המשפט לדון בסכסוך; אלא מורות על עיכוב ההליך המתקיים בפניו לצורך מתן פרק זמן לבירור המחלוקת בהליך הבוררות שעליו הסכימו הצדדים, למעט מקרים חריגים שבהם ישנו טעם מיוחד לכך שהסכסוך יתברר בפני בית המשפט ולא בפני בורר (ראו למשל רע"א 1817/08 טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ נ' *Pronauron Biotechnologies Inc.*, פסקה יח (11.10.2009). ראו גם ע"א 9318/03 שובל נ' גרי אלכסנדר בע"מ, פ"ד נט(1) 828, 837 (2005). לדיון תמציתי בשורשי גישת שיטת המשפט הישראלי ביחס לסוגיה זו תוך השוואה לשיטות משפט אחרות ראו למשל דפנה קפליוק בוררות ושפיטה – על מקום הבוררות במערכת המשפט 11–30 (2008)).

בהתאם לכך, אין בעצם הסכמת הצדדים להפנות את סכסוכיהם לבוררות כדי להביא לדחייה על הסף של תביעותיהם בבית המשפט; ובאם הסכם הבוררות לא יהיה בר-ביצוע, או שהליך הבוררות לא יתנהל באופן משביע רצון, יוכלו הצדדים לברר את

תביעתם בפני בית המשפט. זאת, ללא תלות הכרחית בזהות "האשם" בקשיים אליהם נקלעו הליכי הבוררות (ראו למשל רע"א 9722/07 ציינווירט נ' כהן, פסקה 24 (10.11.2008)).

אף כאשר כבר ניתן צו לעיכוב הליכים והצדדים הופנו על ידי בית המשפט ליישוב הסכסוך בפני בורר, ניתן יהיה לבטלו ולהחזיר את הדיון לבית המשפט אם "הבוררות נסתיימה בלא כלום" (ע"א 638/76 סלח נ' דגן, פ"ד לא(1) 656, 659 (1976)). על האפשרות לבטל צו לעיכוב הליכים אם נוצרו בהמשך נסיבות חדשות ומיוחדות המצדיקות את הפסקת הליך הבוררות אליו הופנו הצדדים ראו רע"א 4472/10 Proneuron Biotechnologies, Inc. נ' טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ, פסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (6.10.2010); רע"א 454/12 אלבקס וידאו בע"מ נ' מגאסון ישראל בע"מ, פסקה 18 (23.5.2012)).

15. תחולתה המקבילה של סמכות בתי המשפט לדון בעניין המסור לבוררות בכפוף לשיקול דעתם לעכב הליכים, לצד סמכות הבורר לדון בסכסוך המסור לו בהתאם להסכמת הצדדים, חלה עד למועד מתן פסק הבוררות בלבד. עם מתן פסק הבוררות, הרי שככלל, יש בו כדי לחייב את בעלי הדין וחליפיהם "כמעשה בית-דין" (סעיף 21 לחוק הבוררות). בהתאם לכך, תביעות אשר עניינן נדון והוכרע כדין בפסק הבוררות תימחקנה על הסף.

16. הסדר זה הקבוע בחוק הבוררות, אשר מותיר בידי בתי המשפט שיקול דעת לדון בנסיבות חריגות בסכסוך המסור בהסכמת הצדדים לבוררות, כל זמן שלא ניתן פסק הבוררות כדין – ובפרט כאשר הליך הבוררות אינו צולח – מתיישב היטב עם מעמדה הרם של זכות הגישה לערכאות בשיטת המשפט הישראלית עליו הרחבתי בפתח הדברים.

אומנם, אין לשלול בהכרח את האפשרות כי הצדדים יסכימו ביניהם שלא להפנות את סכסוכיהם לבתי המשפט אף אם יתברר בהמשך כי הסכם הבוררות אינו בר-ביצוע. אולם, הסכמי בוררות – ככל הסכם אחר – יש לפרש בהתאם לחזקה הפרשנית על פיה אין בכוונת צדדים לחוזה למנוע אפשרות לאכוף את הוראותיו באמצעות פנייה לערכאה שיפוטית כלשהי (ע"א 3833/93 לוי נ' לוי, פ"ד מח(2) 862, 874–875 (1994)).

על כן, במקרים שבהם הסכם הבוררות אינו בר-ביצוע והוגשה תביעה על ידי אחד הצדדים לבית המשפט, לא בנקל ייקבע כי יש לפרשו באופן המונע את בירור

התביעה בפניו. בהיעדר הוראה מפורשת וברורה בהסכם, יש להעדיף פרשנות המורה כי עם פקיעת הסכם הבוררות, פוקע אף התנאי הכרוך בהסכם הקובע מגבלות על בירור מחלוקות הצדדים בפני בתי המשפט.

17. זאת ועוד, הסכמות הצדדים באשר לפרק הזמן שבמסגרתו ניתן להפנות את סכסוכיהם לבוררות ולערכאה שיפוטית אחרת כפופות לסעיף 19 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 (להלן: חוק ההתיישנות), המורה:

”רשאים בעלי הדין להסכים, בחוזה נפרד בכתב, על תקופת התיישנות ארוכה מן הקבועה בחוק זה, ובתביעה שענינה אינו מקרקעין – גם על תקופת התיישנות קצרה מן הקבועה בחוק זה, ובלבד שלא תקצר משה חדשים”.

דרישת הסעיף לקיומו של “חוזה נפרד” פורשה באופן דווקני בפסיקה, כך שבאין הוראה חד משמעית ומפורשת, אשר נלוות לה חתימות נפרדות של הצדדים, אין תוקף להסכמותיהם באשר לתקופת ההתיישנות המוסכמת (ע”א 270/75 “רמד” בע”מ נ’ חברת ווטצ’סטור בע”מ, פ”ד כט(2) 813, 820 (1975)).

על כן, באין הוראה מפורשת בעניין המקיימת את הוראות אלו, אין בחלוף המועד המוסכם להגשת בוררות כדי למנוע אף הגשת תביעה לבית המשפט המוסמך.

18. הכלל הוא אפוא, כי אין להורות על סילוקה על הסף של תביעה אך מחמת קיומו של הסכם בוררות בין הצדדים.

עם זאת, תיתכנה נסיבות חריגות אשר בהן התנהלותו של צד להסכם בוררות תביא לסיכולו, באופן העלול להצדיק אף את דחייתה על הסף של תביעתו לבית המשפט בשלב מאוחר יותר, מחמת ניצול הליכי משפט לרעה.

כך, במקרים שבהם תובע בחר תחילה לפתוח בהליכי בוררות, זנח את הליכי הבוררות בחוסר תום לב מחשש שמא הם יוכרעו לזכות הנתבע, ובהמשך שב והגיש את תביעתו לבית המשפט – עלול הדבר לעלות כדי ניצול לרעה של הליכי משפט, באופן המצדיק את דחיית התביעה על הסף (ראו והשוו ע”א 4461/17 שרון שמואל (2000) בע”מ נ’ שפיר – הנדסה אזרחית וימית בע”מ, פסקה 5 (10.2.2019)).

עם זאת, כאשר הנתבע הוא שמנע את ליבון המחלוקת בין הצדדים באמצעות מנגנון הבוררות המוסכם, עלול הדבר לעמוד לו לרועץ אם יטען בהמשך כי יש לדחות

על הסף אף את תביעת התובע בבית המשפט מחמת ניצול הליכי משפט לרעה. כפי שאין להורות על עיכוב הליכים בבית המשפט כאשר הנתבע אינו מעוניין לברר את הסוגיה בהליך בוררות, כך קיים קושי בקבלת בקשת הנתבע לסילוק תביעה על הסף בנסיבות שבהן הוא שסרב לברר את הסכסוך במסגרת מנגנון הבוררות המוסכם (ראו סעיף 5 לחוק הבוררות; רע"א 1407/94 Mediterranean Shipping Co. S.A. v. Credit Lyonnais (Suisse) S.A., פ"ד מח(5) 122, 127 (1994)).

19. נוסף על כך, מחדלו של תובע אשר לא קיים את תנאי הסכם הבוררות במועד, באופן אשר סיכל את האפשרות לקיים את הסכם בוררות, עלול לעלות במקרים חריגים כדי שיהוי המצדיק את סילוקה על הסף של תביעתו המאוחרת לבית המשפט (ראו גם ע"א 8873/14 עזבון זילבר נ' ארגון קניות משקי גדרות בע"מ (26.11.2015)).

אולם, טענה מעין זו לא תתקבל כעניין שבשגרה. שכן, הלכה היא כי דחייה על הסף של תביעה מחמת שיהוי תיעשה במקרים חריגים בלבד, אשר בהם שיקולי צדק והגינות כלפי הנתבע, אינטרסים ציבוריים, והצורך שהקפדה על הליך שיפוטי תקין מחייבים את סילוק התביעה. זאת, תוך איזון בין הנזק שייגרם לתובע כתוצאה מסילוק תביעתו על הסף, לבין זה שנגרם לנתבע כתוצאה מהשתהותו הפסולה של התובע אשר יש בה משום ניצול הליכי משפט לרעה (עניין עץ חיים, בעמ' 446–448).

20. מן המקובץ עולה כי סילוק על הסף של תביעה על רקע הסכמת הצדדים להפנות את סכסוכיהם לבוררות, בטרם ניתן פסק בוררות בסוגיה שבמחלוקת, ייעשה במשורה. זאת, בעיקרו של דבר במקרים שבהם הסכימו הצדדים באופן מפורש וברור שאינו משתמע לשני פנים כי לא יהיה באפשרותם לפנות לבית המשפט לקבלת סעד אף אם הסכם הבוררות יפקע; ובנסיבות חריגות שבהן ניתן להצביע על ניצול לרעה של הליכי משפט או על כך שהתביעה לוקה בשיהוי הנגוע בחוסר תום לב אשר הרע את מצבו של הנתבע.

מן הכלל אל הפרט

כפי שיובהר להלן, אני סבור כי המשיבות לא עמדו בנטל להראות כי המקרה שלפנינו נמנה עם אותם מקרים חריגים שבהם יש להורות על סילוק תביעת המערערת על הסף.

א. הסכמת הצדדים שלא להביא את הסכסוך בפני בתי המשפט

21. המשיבות טוענות כאמור כי התנאים להפניית הסכסוך בין הצדדים לבוררות לא קוימו על ידי המערערת, ועל כן אין באפשרותה להביא את טענותיה בפני בית המשפט. זאת, מאחר שלשיטתן, הסכם הבוררות המעוגן בחוזה חוסם את דרכה של המערערת להביא טענותיה בפני בית משפט מוסמך, אלא אם קיימת הוראה מפורשת אחרת בחוזה.

טענה זו נסמכת על סעיף 5.5 לחוזה המורה:

”[ב]כל שאלה ונושא הקשורים בפרוש החוזה ... יכריע המפקח ... למרות האמור לעיל, הקבלן [המערערת – י' א'] יהיה רשאי להפעיל את מנגנון הבוררות הקבוע בהסכם זה ובמקרים מיוחדים אשר מופיעים במפורש בהסכם רשאי יהיה הקבלן לפנות לערכאות המוסמכות...”

22. לדידי, פרשנות המשיבות לסעיף זה בהסכם הבוררות מרחיקת לכת ואין לקבלה.

הסעיף אכן מלמד על דרך השלילה כי בהיעדר הוראה אחרת בחוזה, על המערערת להפנות את השגותיה על החלטות המפקח לבורר שימונה לפי הסכם הבוררות הכלול בחוזה. אולם, מכך לא ניתן ללמוד על כוונת הצדדים באשר לאופן יישוב סכסוכיהם במקרים שבהם הסכם הבוררות פוקע או אינו בר-ביצוע. זאת, בפרט בשים לב לחזקה הפרשנית אשר נקבעה בפסיקה, הקובעת הנחת מוצא כי צדדים לחוזה לא התכוונו למנוע את אכיפת זכויותיהם על פיו. אילו היה בכוונת הצדדים לקבוע תניות המגבילות את גישתם לערכאות, אף אם הסכם הבוררות לא יהא בר-ביצוע, היה עליהן לקבוע זאת במפורש.

בהתאם לכך, אני סבור כי יש לפרש את הסעיף כך שבמקרים אשר בהם הסכם הבוררות פוקע או אינו בר-ביצוע – רשאית המערערת להעלות את טענותיה בפני בית המשפט המוסמך.

קביעת בית המשפט המחוזי (השופט י' שבח) בהחלטתו בבקשה למינוי בורר, כי המערערת לא עמדה במגבלות הזמן הקבועות בהסכם הבוררות, משמעה כי הוא אינו בר-ביצוע ואינו חל על הסכסוך שבמוקד הערעור. בנסיבות אלו, אף הסכמות הצדדים שלא להפנות את סכסוכיהם לבתי המשפט כבר אינן חלות על הסכסוך, ואין בהן כדי לחסום את גישת המערערת לערכאות.

23. בדומה, אני סבור כי באין הוראה מפורשת בעניין, התנאי המקדים לבירור טענות המערערת בפני בורר, אשר עניינו במתן הודעה למשיבות ולמפקח באשר לקיומה של מחלוקת עימו, אינו חל כלפי תביעות המערערת לבתי המשפט במקרה שהסכם הבוררות אינו בר-ביצוע.

פרשנות דווקנית של תנאי זה, עשויה אומנם להגביל את סמכות הבורר המוסכמת לדון בסכסוך; אולם החלטה אף על אפשרות הצדדים להביא את תביעותיהם לבית המשפט אינה עולה בקנה אחד עם הפסיקה בדבר הפרשנות המצומצמת אשר יש להעניק לתניות חוזיות המגבילות את גישת הצדדים לערכאות; ובפרט, לפרשנות שהוענקה לדרישות חוזיות דומות (ראו והשוו ע"א 2299/99 שפייר נ' דיוור לעולה בע"מ, פ"ד נה(4) 213, 225 (2001)). הטעם להבחנה זו נעוץ בעיקרו בהבדלים שבמקור הסמכות של הבורר ושל בית המשפט. בעוד שסמכות הבורר נוצרת מתוקף הסכמת הצדדים; סמכות בית המשפט קבועה בדין ונועדה לאפשר לבעלי דין לממש את זכותם לערכאות. אם צדדים לחוזה מעוניינים להגביל סמכות זו של בתי המשפט ביחס לסכסוכיהם, עליהם לעשות כן באופן מפורש וברור.

נוסף על כך, בנסיבות המקרה דנן, אף ספק אם פרשנות דווקנית של תנאי זה מתיישבת עם הוראות סעיף 19 לחוק ההתיישנות, אשר הוזכרו לעיל. זאת, שהרי בפועל, ניתנה למערערת הזדמנות להעלות את טענותיה בתוך פרק זמן הקצר מחודש בטרם פגה לטענת המשיבות עילת תביעתה. מכל מקום, בעניין אחרון זה לא ראיתי לקבוע מסמרות.

יובהר, כי אין משמעות הדבר כי חובת ההודעה המוקדמת חסרת כל תוקף. חובה זו עשויה להשליך על בירור טענות לנזק ראיתי שנגרם למשיבות כתוצאה מאי-קיומה במסגרת ההליך העיקרי; וכן, על האפשרות לקיומו של שיהוי העלול להצדיק את דחיית התביעה על הסף, אליה אדרש כעת.

ב. שיהוי וניצול הליכי משפט לרעה

24. המשיבות טוענות כי משהמערערת לא העלתה את השגותיה ביחס להכרעות המפקח מיד כאשר דחה את דרישות החוב שהוגשו על ידה, הרי שהיא "זנתה" את טענותיה, ואין לאפשר לה להעלותן כעת בפני בית המשפט. מדובר אם כן במעין טענת שיהוי, אשר לפיה השתהות המערערת בהעלאת טענותיה מצדיקה את דחיית תביעתה על הסף.

לצורך ביסוס טענה זו מפנות המשיבות לקביעות בית המשפט המחוזי בבקשה למינוי בורר, בגדרה נקבע כי המערערת לא העלתה את טענותיה במועד שנקבע בהסכם הבוררות. אולם, בכך אין די.

25. ככלל, טענת שיהוי יש לבסס כאמור על הסתמכות הנתבע על מצג ברור מצד התובע שלפיו ויתר על תביעתו, ובשל כך שינה הנתבע את מצבו לרעה.

הסכמת הצדדים להעלות את טענותיהם בסמוך להיווצרות המחלוקת, כבמקרה דנן, עשויה בהחלט לתמוך בטענה מעין זו, תוך ביסוס טענת הנתבע כי מחדלו של התובע יצר מצג שלפיו ויתר על תביעתו. אולם, לדידי, במקרים שבהם שיהוי זה נעשה בתום לב, והנתבע אינו מצביע על נזק מוחשי שנגרם לו כתוצאה מכך, אין להורות על דחיית התביעה על הסף מחמת שיהוי.

בענייננו, החלטת בית המשפט המחוזי שלא למנות בורר לא עסקה בבחינת תום ליבה של המערערת, ואף לא בהיקף הנזק שנגרם למשיבות כתוצאה מהתנהלות המערערת – אלא התמקדה בתנאים הבסיסיים שנקבעו בחוזה לשם מינוי בורר. אומנם, נקבע במסגרת זו כי המערערת לא העלתה את טענותיה במועד, אך זאת רק לעניין קיום תנאי הסכם הבוררות, ובלי שנבחנה השאלה אם המערערת ויתרה למעשה על זכויותיה. ממילא, אין בהחלטת בית המשפט המחוזי כדי לבסס טענת שיהוי.

אף בבקשתן לדחיית התביעה על הסף, המשיבות לא טענו באשר להסתמכותן על השתהות המערערת, ולא הצביעו על נזק מוחשי אשר נגרם להן כתוצאה מכך.

26. אומנם, במקרים שבהם השתהות התובע בקיום תנאי הסכם הבוררות מביאה לסיכולו, הרי שהדבר עלול לגרום נזק לנתבע מעצם פקיעת הסכם הבוררות, באופן הפוגע ביכולתו של הנתבע להביא את הסכסוך לבירור בפני הפורום עליו הם הסכימו. אולם, היקפו של נזק זה ומשקלו עשויים להשתנות מעניין לעניין – כמו גם היכולת לתקנו.

במקרה דנן, איני סבור כי יש לייחס משקל רב לנזק שנגרם למשיבות כתוצאה מפקיעת הסכם הבוררות ביחס לסכסוך בין הצדדים. כפי שפורט לעיל, המערערת עצמה ביקשה לברר את הסכסוך בפני בורר בתנאים דומים לאלו שנקבעו בהסכם המקורי – ואילו המשיבות הן שסירבו לכך. זאת, תוך שטענו כי אף אם ייקבע כי תנאי הסכם למינוי בורר יתקיימו, יש לברר את הסכסוך בבית משפט מאחר שבכוונתן להגיש תביעה נגד המערערת ומינוי בורר יביא לפיצול הליכים שלא לצורך. בכך, גילו המשיבות את דעתן

כי הן מייחסות ערך מוגבל לבירור הסכסוך בפני בורר, ואף מעדיפות כי טענות הצדדים תתבררנה בפני בית המשפט.

מנגד, למערערת טענה משמעותית אשר לפיה סברה בתום לב כי דחיית דרישות התשלום שהגישה למפקח לימדה בפני עצמה על מחלוקת בין הצדדים, באופן אשר ייתר את פנייתה למנהל הפרויקט.

בנסיבות אלו, איני סבור כי יש לדחות את תביעת המערערת על הסף מחמת שיהוי.

27. בדומה, המשיבות לא טענו כי הימנעות המערערת מהעלאת השגותיה על הכרעות המפקח במועד נבעה מתוך ניסיון להימנע מקיום ההליך בבוררות. עיקר טענות המשיבות בהקשר זה נעוץ בחשש העקרוני כי אם צד אשר לא קיים את תנאי הסכם הבוררות יוכל להגיש את תביעתו לבית המשפט, הדבר עלול לאפשר פתח לסיכול הסכם הבוררות בחוסר תום לב.

אולם, לא די בחשש עקרוני מסוג זה כדי לפגוע בזכות הגישה לערכאות. על המשיבות מוטל נטל כבד להראות כי המערערת עצמה פעלה במטרה להימנע מיישוב הסכסוך באמצעות בורר תוך ניצול הליכי המשפט לרעה. טענה מעין זו לא נטענה, ולא הוצגו כל תימוכין לכך.

זאת ועוד, משביקשה המערערת לברר את הסכסוך בפני בורר, ואילו המשיבות הן שביקשו להימנע מכך, פוחת מאליו החשש כי המערערת נמנעה מלקיים את תנאי הסכם הבוררות במטרה להתנער ממנו תוך ניצול הליכי משפט לרעה.

ג. הכרעות המפקח אינן מקימות מעשה בית דין

28. לבסוף, אני סבור כי אין ממש בטענה שהחלטות המפקח מהוות "פסק בוררות" המקים מעשה בית דין, אשר לא ניתן להשיג עליו בבית המשפט כי אם במסגרת הליכי הבוררות המוסכמים בלבד.

הלכה מושרשת היא כי "השימוש במונח 'בוררות' אין בו ... כשלעצמו, כדי לקבוע את טיבו", אלא יש לבחון את אומד דעת הצדדים למנות אדם כבורר לאור הוראות חוק הבוררות ותנאיו (ע"א 241/81 שמן תעשיות בע"מ נ' חברת תבלין בע"מ, פ"ד לט(1)

561, 565–566 (1985) (להלן: עניין שמן). ראו גם רע"א 7608/99 לוקי ביצוע פרויקטים (בנייה) 1989 בע"מ נ' מצפה כנרת 1995 בע"מ, פ"ד נו(5) 156, 162–164 (2002)).

מבין התנאים הקבועים בחוק הבוררות למתן תוקף להסכמות הצדדים, סעיף 1 לחוק זה מורה כי "הסכם בוררות" שעליו חלות הוראות חוק הוא "הסכם בכתב למסור לבוררות סכסוך שנתגלע בין צדדים להסכם או שעשוי להתגלע ביניהם בעתיד" (ההדגשה הוספה – י' א'). בהתאם לכך, הודגש לא אחת כי "באין סכסוך, אין זו בוררות" – ומשכך חוות דעת של צד שלישי אשר קודמת לקיומו של סכסוך בין הצדדים אינה מהווה "פסק בוררות" לפי חוק זה (בר"ע 135/73 איסקוב נ' מפעלים חימיים ד"ר ויגרט בע"מ, פ"ד כז(2) 813, 815–816 (1973). ראו גם למשל עניין שמן בעמ' 566).

כמו כן, נקבע בפסיקה כי על דרך הכלל, על מנת שיחול חוק הבוררות יש להעניק לאדם אשר הוסכם כי ישמש כבורר "סמכות לגבות ראיות ולנהל דיון בעל אופי שיפוטי" (שם, בעמ' 568).

על כן, במקרים שבהם תפקידו של מי שהצדדים התייחסו אליו כ"בורר" למנוע סכסוכים שטרם באו לעולם, ולא להכריע בהם; וכאשר לאותו אדם לא הוענקו סמכויות לנהל דיון בעל אופי שיפוטי – אין לראות בו "בורר" כמשמעו לפי חוק הבוררות. ממילא, קביעותיו אינן מקימות מעשה בית דין.

29. במקרה דנן, הצדדים אומנם הסכימו כי החלטות המפקח תהיינה בבחינת "פסק בוררות חלוט" (סעיף 77.1 לחוזה), אולם זאת "עד להשלמת ביצוע כל העבודות" בלבד, באופן המלמד כי הצדדים לא התכוונו להעניק להכרעותיו תוקף של מעשה בית דין.

כמו כן, עיון בחוזה מלמד כי תפקידו של המפקח על פי החוזה אינו להכריע בסכסוכים בין הצדדים, כי אם למנוע סכסוכים אשר עלולים לעכב את השלמת הפרויקט, כך שכל מחלוקות הצדדים תתבררנה בתום העבודות בלבד.

זאת, שכן בהתאם להוראות החוזה, המפקח משמש למעשה נציג המשיבות באתר העבודות, אשר תפקידו להבטיח את איכות ביצוע העבודות (סעיפים 2 ו-5 לחוזה). על מנת שיוכל לממש את תפקידו, הוסכם בחוזה כי על המערערת ועובדיה לציית להוראות המפקח, אשר למעשה מייצג את המשיבות, וכי קביעותיו באשר לפרשנות החוזה וביצועו תהיינה מחייבות באופן זמני בלבד, "עד להשלמת ביצוע כל העבודות". כך, רק עם קבלת החלטת המפקח בדרישות התשלום של המערערת נוצר "סכסוך" בין המערערים לבין

המשיבות ונציגיה – וממילא אין בהחלטתו זו כדי להכריע בסכסוך בין הצדדים. דומה כי למסקנה דומה הגיע אף בית משפט המחוזי בהחלטתו מיום 17.1.2016, בבקשה למינוי בורר (הפ"ב (מחוזי ת"א) 62683-10-15 אורתם סהר הנדסה בע"מ נ' אלקטרה נדל"ן בע"מ, פסקה 6 (17.1.2016)).

לבסוף, לא ניתנו למפקח סמכויות לגבות ראיות ולנהל הליך מעין שיפוטי. אדרבא, הוסכם כי אם תהיינה למערערת השגות על הכרעותיו, יהיה עליה להעביר לידי מנהל הפרויקט, הממונה על המפקח, "את פרטי המחלוקת ואת כל החומר הדרוש על מנת לבררה" (סעיף 77.3 לחוזה).

בהתאם לכך אין בהסכמה לציית להוראות המפקח עד להשלמת העבודות כדי להוות "הסכם בוררות" כמשמעו לפי חוק הבוררות. בנסיבות אלו, אף אין בהכרעותיו משום "פסק בוררות" על פי חוק זה, והן אינן מקימות מעשה בית דין אשר יש בו כדי להביא לסילוק התביעה על הסף.

30. סיכומו של דבר, איני סבור כי המשיבות עמדו בנטל להראות כי תביעת המערערת נמנית עם אותם מקרים חריגים שבהם יש להורות על דחייתה על הסף.

משהגעתי למסקנה זו, מתייתרת בקשת המערערת לצירוף ראיות.

על כן, אציע לחברותיי לקבל את הערעור, במובן זה שהתיק יוחזר לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בתביעת המערערת לגופה.

נוסף על כך, אציע כי המשיבות תחויבנה בהוצאות המערערת על סך 30,000 ש"ח, וכי נורה על ביטול ההוצאות שהוטלו על המערערת בהחלטת בית המשפט המחוזי, עליה נסוב הערעור.

1. אני מסכימה עם חברי השופט י' אלרון כי דין הערעור להתקבל.
2. אני תמימת דעים עם חברי כי ההכרעה במקרה שבפנינו כרוכה בהגנה על זכות הגישה לערכאות, וכי זוהי נקודת המוצא לדיון. זכות הגישה לערכאות היא תנאי למימושן של כלל הזכויות האחרות (ראו: ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, נא(3) 593, 629 (1997); בע"מ 7784/12 פלונית נ' פלוני, פסקה 5 לפסק דיני (28.7.2013)). על כן, מנקודת מבטי, יש אף מקום לראות בה זכות חוקתית לכל דבר ועניין (ראו והשוו: דנ"א 5698/11 מדינת ישראל נ' דיראני, פסקה 14 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ח' מלצר (15.1.2015); יורם רבין "זכות הגישה לערכאות: מזכות רגילה לזכות חוקתית (בעקבות ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ) המושפט ה 217 (2000)).
3. מכאן אף נגזרת הגישה הזהירה לסילוקם של הליכים על הסף, כפי שציין חברי. עם זאת, להשלמת התמונה יצוין כי קיימים טעמים נוספים לסילוק על הסף מעבר לדוגמאות שהובאו (בפסקה 13 לפסק דינו של חברי), וכי הזהירות ביחס לסילוק על הסף עשויה להשתנות בהתאם לעילה שמדובר בה. כך למשל, לא דומה סילוק על הסף מטעמים של מעשה בית דין (המבוסס על כך שעניין מסוים כבר הגיע להכרעה שיפוטית) לסילוק על הסף מטעמים של העדר עילה (שבו העניין לא נדון ואף לא יידון ככל שתתקבל הבקשה). לא למותר לציין כי סילוק על הסף הוא כלי דיוני חשוב – הגם שיש לעשות בו שימוש זהיר – להתמודדות עם תביעות חסרות תום לב העולות כדי שימוש לרעה בהליכי משפט (ראו: ע"א 6636/17 סמדג'ה נ' BANKRUPTCY OFFICE GENEVA (27.8.2019); רע"א 1239/19 שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ, פסקה 53 לפסק דיני (8.1.2020)).
4. לגוף הדברים, כאשר אנו חוזרים להקשר שבפנינו, דהיינו דיני הבוררות, אני מבקשת להוסיף ולהדגיש את תכליתם של דינים אלה. ביסודו של הסכם הבוררות עומדת חתירתם של הצדדים להליך אחר של הכרעה בסכסוך מחוץ לבית המשפט. אין תכליתו של הסכם הבוררות למנוע כליל יישוב מחלוקות בין הצדדים – ואם היו הצדדים מבקשים במפורש לעשות כן, כלל לא ברור אם ניתן היה לתת להסכמה מסוג זה תוקף. זהו לשיטתי שורש הטעות בהכרעתו של בית המשפט המחוזי במקרה דנן. בנסיבות העניין, המערערת נדחתה על הסף פעמיים – גם בנסותה לנקוט הליך בוררות וגם בעת שניסתה לפנות לבית המשפט. אילו נכשלה בהליך הבוררות מאחר שלא הציגה את הראיות הנדרשות בו, ואז הייתה מנסה לפלס דרך לבית המשפט – התוצאה הייתה שונה. אולם לא כך כאשר נדחתה

על הסף. הלכה למעשה, התוצאה של פסק הדין מושא הערעור הייתה כרוכה בחסימת הדרך לא רק לבית המשפט אלא גם לכל חלופה מוסדית אחרת המוכרת בדין ליישוב הסכסוך. עם כך אין להשלים.

ש ו פ ט ת

השופטת ע' ברון:

אני תמימת דעים עם חברי השופט י' אלרון כי דין הערעור להתקבל, ומצטרפת להערותיה של חברתי השופטת ד' ברק-ארז. אוסיף עוד הערה משלי.

כידוע, מוסד הבוררות מהווה אלטרנטיבה חשובה וראויה להכרעה בסכסוכים. הכרעה בבוררות היא ככלל מהירה ויעילה, ונודעת לה חשיבות מיוחדת מקום שעל הפרק עומדות מחלוקות בנושאים מקצועיים מובהקים, שהכרעה שיפוטית "רגילה" אינה חיונית לבירורן. אכיפתן של תניות בוררות, במיוחד בתחום הבנייה כבענייננו, היא מעשית ויעילה ועשויה אף להיות זולה וחסכונית; וחשוב לא פחות, אכיפת תניות הבוררות מגשימה את רצון הצדדים ונותנת תוקף להסכמתם. בהינתן האמור, הלכה מושרשת היא שנדרשים שיקולים כבדי משקל על מנת להצדיק סטייה מהעיקרון שלפיו יש לכבד תניית בוררות מוסכמת (ראו, למשל: רע"א 354/20 גרופ א.ה.ב.א בע"מ נ' טלטא בע"מ; פסקה 13 (26.4.2020); רע"א 9649/09 משה בן דוד חברה לבניין בע"מ נ' עיריית חיפה, בפסקאות 34-35 (3.5.2010); רע"א 10723/05 אי.אי.סי.אי אינטרנשיונל בע"מ נ' גבאי, בפסקה 6 (30.3.2006)).

אלא שבענייננו תניית הבוררות שעליה הסכימו הצדדים אינה בת-ביצוע עוד, ומטעם זה נדחתה תביעתה של המערערת למינוי בורר (החלטת השופטת י' שבח מיום 17.1.2016, הפ"ב 62683-10-15). בנסיבות אלה, המשמעות של סילוק על הסף של התביעה הכספית שהגישה המערערת נגד המשיבות, היא שלילה מוחלטת של הזכות הנתונה לה לאכוף את החוזה ולעמוד על הזכויות הנתונות לה מכוחו. אין יסוד לסבור כי זאת היתה כוונתם של הצדדים בעת שהתקשרו בחוזה ביניהם; וכפי שהבהיר השופט אלרון, מדובר אף בפגיעה ניצחת בזכות הגישה לערכאות הנתונה למערערת, שהיא זכות יסוד בעלת מעמד חוקתי. על יסוד האמור, לא היה מקום לסילוק תביעת המערערת על הסף ודין הערעור להתקבל.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, כ"ב בטבת התשפ"א (6.1.2021).

שופט

שופטת

שופטת